

Spis treści

17–19 Objawy pulmonologiczne**17 Kaszel, odkrztuszanie i duszność ..... 540***E. W. Russi i K. E. Bloch***17.1 Kaszel ..... 542****17.2 Odkrztuszanie**

Krwioplucie 543

17.3 Duszność 544

Niewydolność oddechowa	545	Astma.....	553
Zaburzenia wentylacji typu obturacyjnego	548	Rozpoznanie i zmiany kliniczne	555
Zaburzenia wentylacji typu restrykcyjnego	548	Szczególne postaci astmy.....	558
Duszność płucna.....	548	Zapalenie oskrzeli	558
Duszność pozapłucna	549	Ostre zapalenie oskrzeli	558
Duszność sercowa	549	Przewlekłe zapalenie oskrzeli i przewlekła	
Rozpoznanie i różnicowanie	549	obturacyjna choroba płuc (POChP)	558
Mała zawartość O ₂ w otaczającym powietrzu	550	Choroby drobnych dróg oddechowych (oskrzelików) ..	559
Niedokrwistość	550	Rozedma płuc	561
Kwasica metaboliczna	550	Rozstrzenie oskrzeli	563
Reakcja paniczna (hiperwentylacja)	550	Mukowiscydoza	564
Choroby charakteryzujące się pozapłucnym		Pierwotna dyskinezia rzęsek	565
upośledzeniem wentylacji typu restrykcyjnego	551	Zespół pospolitego przemijającego niedoboru	
Zaburzenia regulacji oddychania.....	552	odporności (CVID)	566
Choroby.....	553	Alergiczna grzybica kropidlakowa	
Choroby krtani i tchawicy	553	oskrzelowo-płucna (ABPA)	566
		Zespół obturacyjnego bezdechu sennego (OSAS) ..	566

18 Zacielenienia w radiografii płuc ..... 570*K. E. Bloch i E. W. Russi***18.1 Infekcyjne nacieki płucne (zapalenia płuc) 573**

Bakterijne zapalenie płuc	575	Choroba wywołana przez prątki inne	
Klasifikacja	575	niż <i>Mycobacterium tuberculosis</i> (MOTT)	587
Obraz kliniczny bakteryjnych zapaleń płuc	576	Zapalenie płuc wirusowe	588
Zapalenia płuc wywołane przez drobnoustroje		Zapalenie płuc grypowe	588
Gram-dodatnie	576	Zapalenie płuc adenowirusowe	588
Zapalenia płuc wywołane przez bakterie		Ciężki ostry zespół oddechowy (SARS)	588
Gram-ujemne i drobnoustroje niemożliwe		Zapalenie płuc wywołane przez wirus Hanta	589
do identyfikacji za pomocą mikroskopu optycznego ...	578	Zapalenie płuc wywołane przez wirusy	
Zapalenie płuc wywołane przez mnogie		niepnevmatopropowe	589
drobnoustroje Gram-dodatnie i Gram-ujemne		Zapalenie płuc grzybicze	590
„mieszana flora bakteryjna”)	581	Zakażenie grzybicze u pacjentów w stanie	
Gruźlica płuc	583	upośledzonej odporności	590
Gruźlica pierwotna	583	Zapalenie płuc wywołane przez drożdże	
Gruźlica popierwotna płuc	583	i pleśnie	590
Gruźlica wysiękowa płuc	585	Zapalenie płuc wywołane przez	
Jama gruźlicza	585	<i>Pneumocystis jiroveci</i>	590
Gruźlica prosówkowa	585	Zarażenie grzybicze endemiczne	590
Gruźlica włóknisto-wytwarzca	585	Alergiczna grzybica kropidlakowa	
Gruźliczak	585	oskrzelowo-płucna i mycetoma	593
		Zarażenia pasożytnicze płuc	593

18.2 Nieinfekcyjne nacieki płucne.....	593
Zapalenie płuc wywołane przez czynniki fizyczne i chemiczne.....	593
Zapalenie płuc popromienne	593
Zapalenie płuc lipidowe	594
Nacieki na skutek przewlekłej zastoinowej niewydolności serca	594
Zawał płuca – zawałowe zapalenie płuc.....	596
Zapalenie płuc związane z rozstrzeniem oskrzeli	598
Zapalenie płuc na skutek nadkażenia bakteryjnego	598
Zapalenie płuc przewlekłe.....	598
Inne nieinfekcyjne nacieki płucne	598
18.3 Nacieki płucne eozynofilowe.....	599
Zwiewne eozynofilowe nacieki płucne (Löfflera)	599
Eozynofilia płucna w zarażeniu pasożytami i tropikalna eozynofilia płucna.....	599
Alergiczna grzybica kropidlakowa oskrzelowo-płucna (ABPA)	599
Eozynofilia płucna polekowa	600
Ostre eozynofilowe zapalenie płuc	600
Przewlekłe eozynofilowe zapalenie płuc	601
Nacieki eozynofilowe w astmie	601
Ziarniniakowość alergiczna i zapalenie naczyń (zespół Churga-Strauss)	601
Zespół hipereozynofilowy.....	601
Kryteria diagnostyczne	601
18.4 Rozsiana choroba miąższu płuc (DPLD)/zwłóknienie płuc	601
Idiopatyczne śródmiąższowe zapalenie płuc.....	602
Idiopatyczne zwłóknienie płuc (IPF)	603
Nieswoiste śródmiąższowe zapalenie płuc (NSIP).....	606
Kryptogenenne organizujące się zapalenie płuc (idiopatyczne zarostowe zapalenie oskrzelików z organizującym się zapaleniem płuc [BOOP]).....	607
Ostre śródmiąższowe zapalenie płuc (AIP, zespół Hammana-Richa)	607
Zapalenie oskrzelików oddechowych towarzyszące śródmiąższowej chorobie płuc (RB-ILD)	607
Złuszczające śródmiąższowe zapalenie płuc (DIP)	608
Limfoidowe śródmiąższowe zapalenie płuc (LIP)	608
Śródmiąższowe zapalenie płuc związane z chorobą kolagenu naczyniowego.....	608
Śródmiąższowe zapalenie płuc toksyczne i polekowe.....	610
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych (zapalenie płuc z nadwrażliwości).	610
Pylica płuc.....	611
Pylica krzemowa	611
Pylica krzemanowa i inne pylice płuc.....	612
Rozsiane choroby ziarniniakowe płuc.....	615
Inne rozsiane choroby miąższowe i choroby sieroce płuc	615
Rak pęcherzykowy, rak oskrzelowo-pęcherzykowy (oskrzelikowy) i gruczolakowość płuc	615
Zmiany nowotworowe naczyń chłonnych	617
Mięsał Kaposiego	617
Hemosyderoza płuc	617
Zespół Goodpasture'a	617
Zespół antyfosfolipidowy	619
Proteinoza pęcherzyków płucnych (PAP)	619
Mikrokamica pęcherzyków płucnych	619
Histocytoza komórek Langerhansa	619
Naczyniakomięśniakowość gładkokomórkowa naczyń chłonnych (LAM)	619
Powstawanie torbieli i obrazu „plasteru miodu”	621
18.5 Guzki płucne.....	621
Pojedyncze guzki płucne	621
Nowotwory złośliwe	623
Nowotwory łagodne	624
Guzki zapalne płuc	624
Gruźliczak	625
Echinokokoza (taszemyca bąblowcowa)	625
Guzki płucne różnej etiologii	625
18.6 Choroby płuc ze zmianami jamistymi i torbielowatymi.....	629
Gruźlica zmiana jamista	629
Ropień płuca	629
Ropień płuca na skutek zachłyśnięcia	630
Ropień płuca jako powikłanie bakteryjnego zapalenia płuc	630
Przerzutowy ropień płuca	630
Torbièle płucne	630
Zmiany jamiste i torbielowe różnej etiologii	630
18.7 Niedodma	631
18.8 Zespół płata środkowego	633
18.9 Cienie w kącie sercowo-przeponowym.....	634
Torbiele i przepukliny	634
Sekwestracja płuca	634

19 Powiększenie wńęk	636
E. W. Russi i K. E. Bloch	
19.1 Obustronne powiększenie wńęk	639
Zastój w płucach	639
Powiększenie wńek spowodowane poszerzeniem tętnic płucnych	639
Sarkoidoza (choroba Boecka)	639
Objawy sarkoidozy w innych narządach	644
Ostra sarkoidoza (zespół Löfgrena)	644
19.2 Jednostronne powiększenie węzłów chłonnych	646
Rak płuca	646
Rakowiak (rak neuroendokryny)	649
19.3 Poszerzenie śródpiersia	653
Guzy śródpiersia	653
Wole śródpiersiowe	654
20–24 Objawy kardiologiczne	
20 Dusznosć spowodowana chorobami układu krążenia	660
F. R. Eberli	
20.1 Kryteria diagnostyki różnicowej	663
Informacje pochodzące z wywiadu i objawy	663
EKG i radiografia klatki piersiowej	663
20.2 Objawy niewydolności i innych chorób serca	666
Dusznosć	666
Oznaki przekrwienia żylnego	667
20.3 Badanie kliniczne i stwierdzone zmiany	668
Ogólne badanie fizyczne	668
Tętno	668
Stan objętości naczyń	669
Stan perfuzji	670
20.4 Badania diagnostyczne	677
Testy laboratoryjne	677
EKG	678
Radiografia klatki piersiowej	678
Echokardiografia	681
Echokardiografia dopplerowska	682
Echokardiografia przezprzelykowa	684
Echokardiografia kontrastowa	684
Echokardiografia wewnętrzsercowa	686
Tomografia komputerowa	686
Obrazowanie metodą rezonansu magnetycznego	686
Próba obciążeniowa	686
Cewnikowanie serca	687
20.5 Ostra niewydolność serca	688
Obrzęk płuc i wstrząs kardiogenny	690
Obrzęk płuc	692
Wstrząs kardiogenny	692
20.6 Przewlekła niewydolność serca	694

20.7 Przyczyny niewydolności serca	695
Rozpoznanie różnicowe niewydolności serca spowodowanej przeciążeniem ciśnieniowym	695
Podstawowe koncepcje patofizjologiczne	695
Nadciśnienie tętnicze	696
Nadciśnienie płucne	697
Stenoza aortalna	701
Stenoza płucna	704
Rozpoznanie różnicowe niewydolności serca spowodowanej przeciążeniem objętościowym	706
Podstawowe koncepcje patofizjologiczne	706
Ostra niedomykalność aortalna	706
Przewlekła niedomykalność aortalna	708
Ostra niedomykalność mitralna	711
Przewlekła niedomykalność mitralna	712
Wypadanie zastawki mitralnej	715
Niedomykalność zastawki trójdziesiętnej	716
Niedomykalność płucna	716
Niewydolność serca spowodowana dużym rztutem minutowym	717
Rozpoznanie różnicowe niewydolności serca spowodowanej upośledzeniem napelniania komór	718
Podstawowe koncepcje patofizjologiczne	718
Stenoza mitralna	718
Śluza przedsionka	721
21 Sinica	740
E. Oechslin	
21.1 Sinica hemoglobinowa	743
Sinica centralna	746
Badanie kliniczne	746
Badania diagnostyczne	746
Sinica sercowa	748
Anomalie rozwojowe struktury stożkowo-piennnej ..	749
Tetralogia Fallota	749
Wspólny pień tętniczy	751
Atrezja płucna	753
Atrezja zastawki trójdziesiętnej	754
Przełożenie wielkich pni tętniczych (TGA) z VSD	755
Całkowite przełożenie wielkich pni tętniczych (D-TGA)	755
Wrodzone skorygowane przełożenie wielkich pni tętniczych (L-TGA)	758
Ubytek przegrody przedsionkowo-komorowej (AVSD)	759
Sinica płucna	773
Przewlekła sinica płucna	773
Ostra sinica płucna	774
Sinica obwodowa	774
Obwodowa sinica sercowa	774
Sinica obwodowa w chorobach krwi	774
Obwodowa sinica miejscowa	774
Hemoglobiny o małym powinowactwie do tlenu	775
Methemoglobinemia dziedziczna	775
Hemoglobinopatia M	775
Niedobór reduktazy methemoglobiny zależnej od NADPH	775
Sinica rzekoma	777
Sulfhemoglobinemia	776
Rozpoznanie różnicowe niewydolności serca spowodowanej upośledzeniem czynności skurczowej	733
Kardiomiopatia rozstrzeniowa	733
Przyczyny kardiomiopatii rozstrzeniowej	733
Rozpoznanie różnicowe kardiomiopatii rozstrzeniowej	734
Arytmogenna kardiomiopatia prawej komory	734
Izolowane niescalenie mięśnia lewej komory	736
Zapalenie mięśnia sercowego	736
Olbrzymiokomórkowe zapalenie mięśnia sercowego	737
Kardiomiopatia niedokrwienienna	737
Rozpoznanie różnicowe niewydolności serca spowodowanej zaburzeniami rytmu	737
Kardiomiopatia wywołana przez tachykardię	738
Kardiomiopatia wywołana przez bradykardię	738

Spis treści

22 Zaburzenia rytmu serca	778
C. Scharf i F. Duru	
22.1 Rozpoznanie różnicowe zaburzeń rytmu serca	780
Wywiad lekarski	780
Badanie kliniczne	780
Elektrokardiogram (EKG)	781
Dodatkowe narzędzia diagnostyczne w rozpoznaniu arytmii	781
22.2 Bradyarytmie	782
Dysfunkcja węzła zatokowego	782
Blok przedsionkowo-komorowy	782
Blok przedsionkowo-komorowy I stopnia	782
Blok przedsionkowo-komorowy II stopnia	783
Blok przedsionkowo-komorowy III stopnia	784
Rozpoznanie różnicowe bloku przedsionkowo-komorowego wagotonycznego (czynnościowego) względem organicznego	784
Bradyarytmie w ostrym zawale serca	785
22.3 Rytmły łączna przedsionkowo-komorowego	786
22.4 Pobudzenia przedwczesne	786
Pobudzenia przedwczesne nadkomorowe	786
Pobudzenia przedwczesne komorowe	787
22.5 Tachyarytmie	788
Częstoskurcz z wąskim zespołem komorowym	788
Częstoskurcz zatokowy	788
Częstoskurcz przedsionkowy	789
Trzepotanie przedsionków	789
Migotanie przedsionków	791
Nawrotny częstoskurcz z węzła przedsionkowo-komorowego	792
Nawrotny częstoskurcz węzłowy z ortodromowym przewodzeniem przez węzel przedsionkowo-komorowy	792
Częstoskurcz z szerokim zespołem komorowym	793
Nawrotny częstoskurcz przedsionkowo-komorowy z ortodromowym przewodzeniem przez drogę dodatkową	794
Monomorficzny częstoskurcz komorowy	794
Polimorficzny częstoskurcz komorowy i <i>torsade de pointes</i>	794
Migotanie komór i nagły zgon sercowy	795
Częstoskurcz stymulatorowy	795
Artefakty w zapisie EKG imitujące tachyarytmie	796
23 Nadciśnienie tętnicze	798
P. Greminger, R. Wuethrich i C. Schmid	
23.1 Postępowanie diagnostyczne w nadciśnieniu tętniczym	800
Diagnostyka nadciśnienia wtórnego	800
Ocena ryzyka	802
23.2 Nadciśnienie tętnicze pierwotne (idiopatyczne)	802
23.3 Nadciśnienie tętnicze wtórne	803
Nadciśnienie nerkopochodne	803
Obustronne choroby nerek	803
Jednostronne choroby nerek	804
Nadciśnienie naczyniowo-nerkowe	804
Nadciśnienie w chorobach gruczołów dokrewnych	806
Nadciśnienie w zaburzeniach wydzielania mineralokortykoidów	806
Pierwotny hiperaldosteronizm (zespół Conna)	806
Inne postaci	807
Guz chromochłonny	808
Zespół Cushinga	809
Zespół Cushinga ACTH-zależny	810
Zespół Cushinga ACTH-niezależny	811
Akromegalia	812
Genetyka nadciśnienia tętniczego i rzadkie postaci jednogenowe	813
Nadciśnienie w chorobach układu sercowo-naczyniowego	813
Koartkacja aorty	814
Nadciśnienie spowodowane zwiększoną pojemnością minutową serca	815
Nadciśnienie w ciąży	815
Nadciśnienie indukowane czynnikami toksycznymi i lekami	815

24 Niskie ciśnienie tętnicze.....	818
<i>P. Greminger i C. Schmid</i>	
24.1 Hipotensja pierwotna (idiopatyczna)	820
24.2 Hipotensja wtórna	820
Hipotensja w chorobach gruczołów dokrewnych.....	820
Hipotensja w przebiegu chorób układu dokrewnego	820
Pierwotna niewydolność kory nadnerczy (choroba Addisona)	822
Wtórna niewydolność kory nadnerczy i niewydolność przedniego płyta przysadki	824
Choroby z towarzyszącymi zaburzeniami układu dokrewnego	825
Postaci genetyczne hipotensji.....	826
Hipotensja pochodzenia nerkowego	827
Hipotensja pochodzenia sercowego.....	827
Hipotensja neurogenna	827
Hipotensja hipowolemiczna	827
Hipotensja indukowana czynnikami toksycznymi i lekami	828
25–28 Objawy gastroenterologiczne	828
25 Żółtaczka	832
<i>D. Moradpour i H. E. Blum</i>	
25.1 Ogólna diagnostyka różnicowa żółtaczki	835
Patofizjologia żółtaczki	835
Zwiększone wytwarzanie bilirubiny.....	835
Przemieszczenie bilirubiny z wiązania z albuminami.....	837
Zmniejszony wychwyt wątrobowy bilirubiny.....	837
Zmniejszone magazynowanie bilirubiny w wątrobie	837
Upośledzone sprząganie bilirubiny z glukuronianami	837
Upośledzone wydzielanie bilirubiny	837
Kliniczna klasyfikacja żółtaczek	837
Objawy kliniczne	839
Parametry laboratoryjne	840
Uszkodzenie komórki wątrobowej	840
Cholestaza (zastój żółci)	841
Czynność wytwarzająca komórek wątroby	841
Wyniki badania moczu	842
Immunoglobuliny	842
Ilościowe testy czynnościowe wątroby	842
Markery nowotworowe	842
Autoprzeciwciała	842
Badania serologiczne w zapaleniu wątroby	843
Metody badań obrazowych	844
Biopsja wątroby	844
25.2 Szczegółowa diagnostyka różnicowa żółtaczki	844
Izolowane, hiperbilirubinemie niehemolityczne	844
Hiperbilirubinemie niesprzężone	845
Hiperbilirubinemie sprężone	845
Wirusowe zapalenia wątroby	846
Wirusowe zapalenie wątroby typu A	847
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	848
Wirusowe zapalenie wątroby typu C	850
Wirusowe zapalenie wątroby typu D	851
Wirusowe zapalenie wątroby typu E	851
Inne wirusowe zapalenia wątroby	851
Autoimmunologiczne zapalenie wątroby	852
Choroby wątroby wywołane przez leki i substancje toksyczne	852
Alkoholowe choroby wątroby	852
Alkoholowe stłuszczenie wątroby	852
Alkoholowe zapalenie wątroby	853
Alkoholowa marskość wątroby	853
Marskość wątroby	854
Wodobrzusze	857
Nadciśnienie wrotne	858
Niewydolność wątroby	861
Encefalopatia wątrobową	861
Zespół wątrobowo-nerkowy	862
Zespół wątrobowo-płucny	862
Metaboliczne choroby wątroby	862
Hemochromatoza	862
Choroba Wilsona	863
Niedobór α1-antytrypsyny	863
Przyczyny naczyniowe chorób wątroby	864
Wątroba zastoinowa	864
Zespół Budda-Chiariego	864
Choroba zarostowa układu żylnego wątroby	864
Żółtaczka cholestatyczna	865
Cholestaza wewnętrzno-wątrobową	865
Żółtaczka ciężarnych	865
Żółtaczka pooperacyjna	866
Wewnętrzno-wątrobową cholestazu towarzyszącą zakażeniom	867
Cholestatyczne choroby wątroby wywołane lekami	867
Pierwotna marskość żółciowa	867
Pierwotne stwardniające zapalenie dróg żółciowych	867
Cholestaza zewnętrzno-wątrobową	868
Kamica żółciowa	869
Niedrożność nowotworowa przewodów żółciowych	869
Inne przyczyny żółtaczki mechanicznej	869
Zapalenie dróg żółciowych	870
Zmiany guzowe wątroby	870
Nowotwory wątroby	870
Bąblowica	871

Spis treści

26.8 Zaburzenia połykania (dysfagia)	876
M. Fried, M. Fox i W. Schwizer	
26.1 Uszkodzenia strukturalne	878
Guzy przełyku	878
Zmiany w śródpiersiu	879
Zwężenia zapalne	879
26.2 Zaburzenia motoryki przełyku	881
Achalazja	881
Rozsiane zaburzenia motoryki przełyku	881
26.3 Choroby błony śluzowej (odynofagia)	883
Owrzodzenie przełyku	883
Zapalenie błony śluzowej przełyku	883
27 Biegunka	884
M. Fried, P. Bauerfeind, M. Fox i B. Muellhaupt	
27.1 Ostra biegunka	887
Uwagi ogólne i postępowanie praktyczne	887
Biegunka zakaźna i pasożytnicza	887
27.2 Przewlekła biegunka	889
Choroby ze zmianami w endoskopii	889
Wrzodziejące zapalenie jelita grubego	889
Choroby weneryczne odbytnicy i odbytu	891
Niedokrwienne zapalenie jelita	891
Choroba Crohna (odcinkowe ziarniakiowe zapalenie krętniczo-okrężnicze)	892
Gruźlica żołądkowo-jelitowa	893
Guzy złośliwe jelita cienkiego	894
Łagodne guzy jelita cienkiego	894
Rak jelita grubego	894
Polipy jelita grubego	895
Dziedziczny rak jelita grubego	896
Uchyłkowość i zapalenie uchyłków	897
Choroby bez nieprawidłowych zmian w badaniu endoskopowym	897
Niedobór laktazy	897
Biegunka psychogenna	897
Zaburzenia przyswajania (trawienia i wchłaniania)	898
Wprowadzenie	898
28 Zaparcie	906
M. Fried, M. Fox, M. Thumshirn	
28.1 Ostre zaparcie	908
28.2 Przewlekłe zaparcie	908
28.3 Okresowe zaparcie	909
28.4 Zaburzenia czynności bańki odbytnicy i odbytu	910
28.5 Okrężnica olbrzymia (megacolon) i odbytnica olbrzymia (megarectum)	910

29–30 Objawy nefrologiczne

29 Nieprawidłowa czynność nerek.....	914
<i>R. P. Wuethrich i H.-P. Marti</i>	
29.1 Objawy, oznaki i badania zmienionej czynności nerek	917
Badanie serologiczne	918
Ocena i pomiar wskaźnika przesączania kłębuzkowego	918
29.2 Rozpoznanie różnicowe patologicznych wyników badania moczu	919
Zbieranie i badanie próbek moczu	919
Analiza fizyczna moczu	920
Barwa moczu	920
Wartość pH moczu	920
Objętość moczu.....	921
Ciężar właściwy i osmolalność	921
Analiza chemiczna moczu	921
Glukozuria	921
Ketonuria	922
Białkomocz	922
29.3 Rozpoznanie różnicowe zmniejszonego wskaźnika przesączania kłębuzkowego	931
Ostra niewydolność nerek.....	931
Przednerkowa niewydolność nerek	931
Zanerkowa niewydolność nerek z powodu niedrożności dróg moczowych.....	932
Nerkowa niewydolność nerek.....	932
Ostra martwica kanalikowa.....	932
Procedury diagnostyczne i rozpoznanie różnicowe ostrej niewydolności nerek.....	935
Przewlekła niewydolność nerek	936
Charakterystyka kliniczna przewlekłej niewydolności nerek.....	937
Objawy ogólne.....	937
29.4 Rozpoznanie różnicowe zespołów nefrologicznych	945
Zespoły kłębuzkowe i glomerulopatie	946
Ostry zespół zapalny nerek.....	946
Popaciorkowcowe kłębuzkowe zapalenie nerek jako wzorcowy przykład ostrego zespołu zapalnego nerek	947
Błoniasto-rozplemowe kłębuzkowe zapalenie nerek	948
Plamica Henocha-Schönleina.....	948
Zespół nerczykowy	949
Kłębuzkowe zapalenie nerek ze zmianami minimalnymi.....	950
Ogniskowe segmentalne stwardnienie kłębuzków nerkowych	951
Błoniaste kłębuzkowe zapalenie nerek	951
Nefropatia cukrzycowa	952
Gwałtownie postępujące kłębuzkowe zapalenie nerek	953
Choroba Wegenera.....	954
Mikroskopowe zapalenie wielonaczyniowe	954
Zespół Churga-Strauss.....	954
Guzkowe zapalenie tętnic	954
Zespół Goodpasture'a	955
Bezobjawowe nieprawidłowości w badaniu moczu	956
Nefropatia IgA	957
Choroby wrodzone z krwiomoczem	958
Przewlekłe kłębuzkowe zapalenie nerek	959
Cewkowo-śródmiąższowe zapalenia nerek	959
Ostre cewkowo-śródmiąższowe zapalenie nerek	960
Przewlekłe śródmiąższowe zapalenie nerek	962
Nefropatia wywołana przewlekłym stosowaniem leków przeciwbólowych	962
Przewlekłe odmiedniczkowe zapalenie nerek	963
Popromienne zapalenie nerek	963
Bałkańskie zapalenie nerek	964
Zespoły urologiczne	964
Zakażenia dróg moczowych	964
Niedrożność dróg moczowych	966
Wodonercze	966

Spis treści

Kamica nerkowa i wapnica nerek (nefrokalcynoza).....	967
Rozpoznanie różnicowe patologicznych wyników ultrasonografii	969
Torbielowatość nerek	969
Wielotorbielowatość nerek.....	970
Nowotwory nerek.....	971
30 Zaburzenia wodno-elektrytolitowe i kwasowo-zasadowe	974
<i>T. Fehr i R. P. Wuethrich</i>	
30.1 Zaburzenia homeostazy sodu i wody	977
Mechanizmy fizjologiczne	977
Przedziały płynowe	977
Mechanizmy osmoregulacji	978
Mechanizmy regulacji objętości	978
Zaburzenia homeostazy objętości (zmniejszenie i zwiększenie objętości pozakomórkowej)	981
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne	981
Zmniejszenie objętości pozakomórkowej (z pierwotnie prawidłowym stężeniem sodu w surowicy).....	982
Zwiększenie objętości pozakomórkowej (z pierwotnie prawidłowym stężeniem sodu w surowicy).....	982
Zaburzenia homeostazy wody i osmoregulacji (hiponatremia i hipernatremia)	983
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne.....	983
Hiponatremia ($P_{Na} < 135 \text{ mmol/l}$).....	983
Hiponatremia hipowolemiczna	984
Hiponatremia normowolemiczna	985
Hiponatremia hiperwolemiczna	987
Hipernatremia ($P_{Na} > 145 \text{ mmol/l}$)	987
Hipernatremia hipowolemiczna	987
Hipernatremia normowolemiczna	987
Hipernatremia hiperwolemiczna	989
30.2 Zaburzenia homeostazy potasu.....	989
Mechanizmy fizjologiczne	989
Rozmieszczenie i wewnętrzna równowaga potasu	989
Wydalanie i zewnętrzna równowaga potasu	989
Biosynteza steroidów	990
Hipokaliemia i hiperkaliemia	991
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne.....	991
Hipokaliemia ($P_K < 3,5 \text{ mmol/l}$)	993
Hipokaliemia na skutek zmniejszonej podaży potasu	993
Hipokaliemia na skutek przebłonowych przesunięć potasu (zaburzenia równowagi wewnętrznej).....	993
Hipokaliemia na skutek zwiększonej utraty potasu	993
Hiperkaliemia ($P_K > 5,0 \text{ mmol/l}$)	995
Hiperkaliemia na skutek zwiększonej podaży potasu	995
Hiperkaliemia na skutek przebłonowych przesunięć potasu (zaburzenia równowagi wewnętrznej).....	995
Hiperkaliemia na skutek zmniejszonego wydalania potasu.....	995
30.3 Zaburzenia homeostazy kwasowo-zasadowej	998
Mechanizmy fizjologiczne	998
Podstawy metabolizmu kwasowo-zasadowego	998
Poziomy regulacji kwasowo-zasadowej	998
Regulacja nerkowego wydalania kwasów.....	1000
Kwasica i zasadowica	1000
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne.....	1000
Kwasica metaboliczna	1002
Patogeneza i wykorzystanie diagnostyczne przerwy anionowej w surowicy (SAG)	1002
Normochloremiczna kwasica metaboliczna (ze zwiększoną SAG).....	1003
Hiperchloremiczna kwasica metaboliczna (z prawidłową SAG).....	1005
Zasadowica metaboliczna	1006
Patogeneza zasadowicy metabolicznej i znaczenie stężenia chlorków w moczu	1006
Postaci zasadowicy metabolicznej wrażliwe na chlorki	1006
Postaci zasadowicy metabolicznej oporne na chlorki	1007
Zasadowica metaboliczna z powodu egzogennej podaży leków zubożniających	1008
Kwasica oddechowa	1009
Zaburzenia ostre i przewlekłe	1009
Rozpoznanie różnicowe kwasicy oddechowej	1012
Zasadowica oddechowa	1012
Zaburzenia ostre i przewlekłe	1012
Rozpoznanie różnicowe zasadowicy oddechowej	1012

30.4 Zaburzenia homeostazy wapnia, fosforanów i magnezu	1012
Mechanizmy fizjologiczne	1012
Szczególne właściwości wapnia, fosforanów i magnezu	1012
Regulacja homeostazy wapnia i fosforanów	1014
Zaburzenia homeostazy wapnia	1014
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne	1014
Hipokalcemia ($P_{Ca} < 2,1 \text{ mmol/l}$)	1017
Stan niedoczynności przytarczyc	1017
Niedobór witaminy D	1018
Gromadzenie wapnia w kościach i innych tkankach	1018
Nerkowa utrata wapnia	1019
Hiperkalcemia ($P_{Ca} > 2,6 \text{ mmol/l}$)	1019
Stan nadczynności przytarczyc	1019
Nadmiar witaminy D	1019
Zwiększcza resorpca kości	1020
Nerkowa retencja wapnia	1020
Inne przyczyny	1021
Zaburzenia homeostazy fosforanów	1022
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne	1022
Hipofosfatemia ($P_{PO_4^{3-}} < 1 \text{ mmol/l}$)	1023
Stan nadczynności przytarczyc	1023
Zmniejszone wchłanianie jelitowe witaminy D i PO_4^{3-}	1023
Przezbłonowe przesunięcia PO_4^{3-}	1023
Nerkowa utrata fosforanów	1023
Hiperfosfatemia ($P_{PO_4^{3-}} > 1,5 \text{ mmol/l}$)	1025
Stan niedoczynności przytarczyc	1025
Zwiększcza wchłanianie jelitowe PO_4^{3-} lub witaminy D	1025
Przezbłonowe przesunięcia PO_4^{3-}	1025
Nerkowa retencja fosforanów	1025
Zaburzenia homeostazy magnezu	1026
Definicja, rozpoznanie i cechy kliniczne	1026
Hipomagnezemia ($P_{Mg} < 0,7 \text{ mmol/l}$)	1028
Zmniejszona podaż	1028
Przezbłonowe przesunięcia magnezu	1028
Pozanerkowa utrata magnezu	1029
Nerkowa utrata magnezu	1029
Hipermagnezemia ($P_{Mg} > 1,2 \text{ mmol/l}$)	1029
Zwiększcza podaż	1029
Przezbłonowe przesunięcia magnezu	1029
Nerkowa retencja magnezu	1029

31–32 Objawy neurologiczne

31 Zawroty głowy i omdlenia .....

U. Schwarz, C. Scharf i P. Greminger

Zawroty głowy, zaburzenia przytomności i omdlenia – przegląd	1037
--	------

31.1 Wywiad chorobowy u pacjenta z zawrotami głowy .....

Charakter zawrotów głowy	1040
Czas trwania zawrotów głowy	1041

31.2 Diagnostyka różnicowa zaburzeń gałkoruchowych .....

Porażenie nerwów zaopatrujących mięśnie gałkoruchowe	1046
Nadjądrowe porażenie widzenia	1048

31.3 Fizjologiczne zawroty głowy indukowane bodźcami .....

Choroba lokomocyjna (kinetoz)	1054
Zawroty głowy związane z przebywaniem na wysokości ...	1054

31.4 Obwodowe zawroty głowy pochodzenia przedsionkowego .....

Łagodne napadowe położeniowe zawroty głowy (BPPV) ...	1055
Ostre jednostronne częściowe uszkodzenie nerwu przedsionkowego (neuronitis vestibularis)	1056
Choroba Ménière'a	1056
Kompresja naczyniowa nerwu przedsionkowego	1056
Przetoka przychłonki	1057
Obustronne uszkodzenie przedsionków	1057
Pourazowe zawroty głowy	1057

31.5 Ośrodkowe zawroty głowy pochodzenia przedsionkowego	1058
Przyczyny mózgowe.....	1058
Migrena podstawnna.....	1058
Migrena przedsionkowa	1058
Padaczka przedsionkowa	1058
31.6 Postępowanie diagnostyczne w omdleniach	1060
31.7 Omdlenie kardiogenne	1062
Bradyarytmie.....	1062
Tachyarytmie.....	1062
Tachyarytmie w przebiegu organicznej choroby serca. 1062	
31.8 Omdlenie naczyniopochodne	1064
Przyczyny naczynioruchowe.....	1064
Omdlenie wazowagalne (neurokardiogenne).....	1064
Omdlenie presyjno-postpresyjne.....	1065
Zespół zatoki tętnicy szyjnej.....	1065
Zaburzenia regulacji ortostatycznej	1065
Omdlenie neurogenne	1065
31.9 Omdlenie mózgowe	1067
Napady mózgowe i padaczka.....	1067
Patogeneza i terminologia	1067
Klasyfikacje i cechy kliniczne różnych typów padaczków.....	1067
Napady ogniskowe	1069
Napady uogólnione	1069
32 Śpiączka i inne zaburzenia przytomności	1074
C. L. Bassetti, P. Greminger, H. Kupferschmidt i G. Spinas	
32.1 Przytomność – definicja.....	1076
Zaburzenia przytomności – patofizjologia	1077
Zaburzenia przytomności – objawy kliniczne	1078
Senność, sopor i śpiączka (ilościowe zaburzenia przytomności)	1078
Ostry stan splątania i inne jakościowe zaburzenia przytomności	1079
32.2 Śpiączka z przyczyn pierwotnie mózgowych	1083
Rozsiane (lub wielogniskowe) choroby/uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego	1083
Choroby z odchyleniami w badaniach obrazowych ... 1083	
Choroby bez odchylen w badaniach obrazowych	1083
Ogniskowe choroby/uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego.....	1085
32.3 Śpiączka psychogenna.....	1088

32.4 Śpiączka z przyczyn metabolicznych	1088
Śpiączka hipoglikemiczna.....	1088
Pacjenci z cukrzycą	1088
Pacjenci bez cukrzycy.....	1088
Reaktywna hipoglikemia popoślejkowa	1089
Hipoglikemia związana z głodzeniem	1089
Inne przyczyny hipoglikemii	1090
Śpiączka cukrzycowa.....	1091
Śpiączka w kwasicy ketonowej	1091
Śpiączka hiperglikemiczna, hiperosmolalna	1092
Śpiączka w kwasicy mleczanowej	1092
Inne postaci śpiączki metabolicznej	1092
Śpiączka wątrobową	1092
32.5 Śpiączka wywołana zatruciem	1094
Leki narkotyczne	1094
Leki nasenne i uspokajające.....	1096
Leki wpływające na ośrodkowy układ nerwowy.....	1096
Antycholinergiki.....	1096
Analgetyki i leki przeciwgorączkowe	1096
Alkohole	1097
Rozpuszczalniki.....	1097
Tlenek węgla	1097
Cyjanki i siarkowodór	1097
32.6 Hipersomnia i nadmierna tendencja do zasypiania/senność w ciągu dnia	1098
Narkolepsja	1098
Inne hipersomnie.....	1099

33 Diagnostyka różnicowa na podstawie wyników badań laboratoryjnych

33 Diagnostyka różnicowa na podstawie wyników badań laboratoryjnych	1104
A. von Eckardstein	
33.1 Wprowadzenie.....	1107
33.2 Parametry laboratoryjne	1107
Równowaga kwasowo-zasadowa (RKZ).....	1107
Albumina	1109
Aldosteron	1110
Fosfataza zasadowa (ALP).....	1111
α -Fetoproteina (AFP).....	1112
Aminotransferazy (transaminazy: ALT/GPT i AST/GOT) ..	1113
Amoniak	1114
Amylaza i amylaza trzustkowa.....	1115
Luka anionowa.....	1116
Przeciwciała przeciwko cytoplazmie granulocytów obojętnochłonnych (ANCA)	1116
Przeciwciała przeciwjądrowe (ANA)	1117
Dwuwęglany (wodorowęglany)	1118
Bilirubina	1118
Morfologia krwi.....	1119
Mózgowy peptyd natriuretyczny typu B (BNP)	
N-końcowy propeptyd natriuretyczny typu B (NT-proBNP).....	1120
CA 15-3	1120
CA 19-9	1121
CA-125	1121
Wapń	1122
Antygen rakowo-płodowy (CEA).....	1123
Chlorki	1123
Cholesterol.....	1124
Cholinesteraza (ChE)	1124
Składniki dopełniacza C ₃ i C ₄	1125
Miedź	1126
Kortyzol	1127
C-peptyd i insulina	1127
Białko C-reaktywne (CRP)	1128
Kinaza kreatynowa (CK i CK-MB)	1128
Kreatynina	1130
D-dimery	1130
Erytrocyty	1131

Spis treści

Ferrytyna	1131	pH.....	1148
Fibrynogen	1132	Fosforan.....	1148
Kwas foliowy	1133	Po ₂	1149
Hormon folikulotropowy (FSH)	1133	Potas	1149
Gamma-glutamylotranspeptydaza (GGTP)	1133	Prokalcytonina	1151
Glukoza	1134	Prolaktyna	1151
Gonadotropiny	1135	Antygen swoisty gruczołu krokowego (PSA; wolny, całkowity)	1152
Haptoglobina	1136	Białko (całkowite)	1152
Cholesterol frakcji HDL	1136	Elektroforeza białek	1152
Hematokryt	1137	Test Quicka (czas protrombinowy [PT]; czas tromboplastyny; Międzynarodowy Współczynnik Znormalizowany [INR])	1153
Hemoglobina	1137	Renina	1154
Homocysteina	1137	Czynnik reumatoidalny (RF)	1154
Gonadotropina kosmówkowa (HCG)	1138	Selen	1155
Immunoglobuliny A, G i M	1138	Sód	1155
Immunoglobulina E	1139	Testosteron	1157
Żelazo	1140	Płytki krwi	1158
Mleczan	1140	Tyreotropina, hormon tyreotropowy (TSH)	1158
Dehydrogenaza mleczanowa	1141	Triiodotyronina (wolna i całkowita; fT ₃ , T ₃), tyroksyna, tetrajodotyronina (wolna i całkowita; fT ₄ , T ₄)	1158
Cholesterol frakcji LDL	1141	Transaminazy	1160
Leukocyty (krwinki białe)	1142	Wysycenie transferyny	1160
Lipaza	1142	Triglicerydy	1160
Profil lipidowy	1142	Tropolina i tropolina T	1160
Hormon luteinizujący (LH)	1144	Mocznik	1161
Magnez	1144	Kwas moczowy	1161
Mioglobina	1145	Badanie moczu	1162
Osmalność i luka osmotyczna	1145	Osad moczu	1162
Tlen (ciśnienie parcjalne tlenu [Po ₂]; wysycenie tlenem [So ₂]; frakcja oksyhemoglobiny [fHbO ₂]; zawartość tlenu [Cto ₂])	1146	Witamina B ₁₂ (kobalamina)	1162
Parathormon (PTH) (naturalny PTH, iPTH)	1147	Cynk	1163
Czas częściowej tromboplastyny (PTT, po aktywacji aPTT)	1147		
Pco ₂	1148		

Indeks	1165
--------------	------